

Nederlands Wijngilde

AUTOCHTONE ITALIAANSE DRUIVERASSEN

Proeverij april 2024

Door Marten Dijkstra

In(aan)leiding

- Volgens Francis Robinson “Wine Grapes” telt Italië 377 autochtone druivensoorten. We gaan van Noord naar zuid door Italië om een 8-tal druivensoorten te herontdekken. Soms was zo’n soort bijna verdwenen en werd bij toeval nog een enkele rank gevonden. Vaak waren er dan enkele wijnboeren, die het autochtone ras weer nieuw leven inbliezen.

De wijnen op de proeftafel

Wit

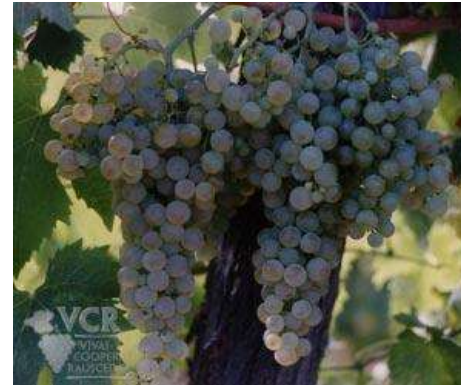
- Bianchello del Metauro Superiore Tenuta Campioli Azienda Agricola Fiorini 2022 (op domein gekocht 10,00)
- Langhe Nascetta, Franco Conterne 2022 (Petit Clos, Bussum 17,75)
- Fiano Taburno Sannio Fattoria La Rivolta 2021 (Nebbiolo Baarn 19,95)
- Etna Bianco Carricante Azienda Agricola Tornatore 2021 (Casa del Vino 20,35)

Rood

- Lacrima di Morro d'Alba Podere Santa Lucia 2022 (op domein gekocht, 11,00)
- Freisa Azienda Agricola Roberto Ferraris 2021 (Nebbiolo, Baarn, 19,50)
- Teroldego Foradori IGT Dolomiti 2018 (Nebbiolo Baarn, 25,50)
- Collepiano Montefalco Sagrantino Arnaldo Caprai 2018 (Wijncafe, 29,11 excl verzend)

Biancame

- Biancame heet in Marche Bianchello en komt voor in de DOCG Bianchello del Metauro.
- Totale aanplant rond 2000 circa 2000 ha.

- Wijnbedrijf met 45ha wijngaarden, waarvan 32 ha met Biancame.
- Complete biologische wijnbouw sinds 2017

Bianchello del Metauro Superiore Tenuta Campioli Azienda Agricola Fiorini 2022

- Wijngaard ligging: noordoost op een hoogte van 300 meter
- Leeftijd van de wijngaard: 30 jaar
- Snoeimethode: sylvoz
- Oudering: in betonnen vaten gedurende ongeveer 5 maanden
- Productie: 80.000 flessen
- Tasting: Intens geel van kleur, kristalhelder. Aroma's van gele roos, limoen en oranjebloesem, mimosa. Citrusfruittonen die doen denken aan grapefruit en bergamot, daarna ananas en mispel. Minerale tonen, pistache, marjolein en salie.
- Wijn-spijs: octopus, vis, tagliatelline met witte Acqualagna-truffel, Casciotta d'Urbino-kaas.
- Serveertemperatuur: 10-12°C.

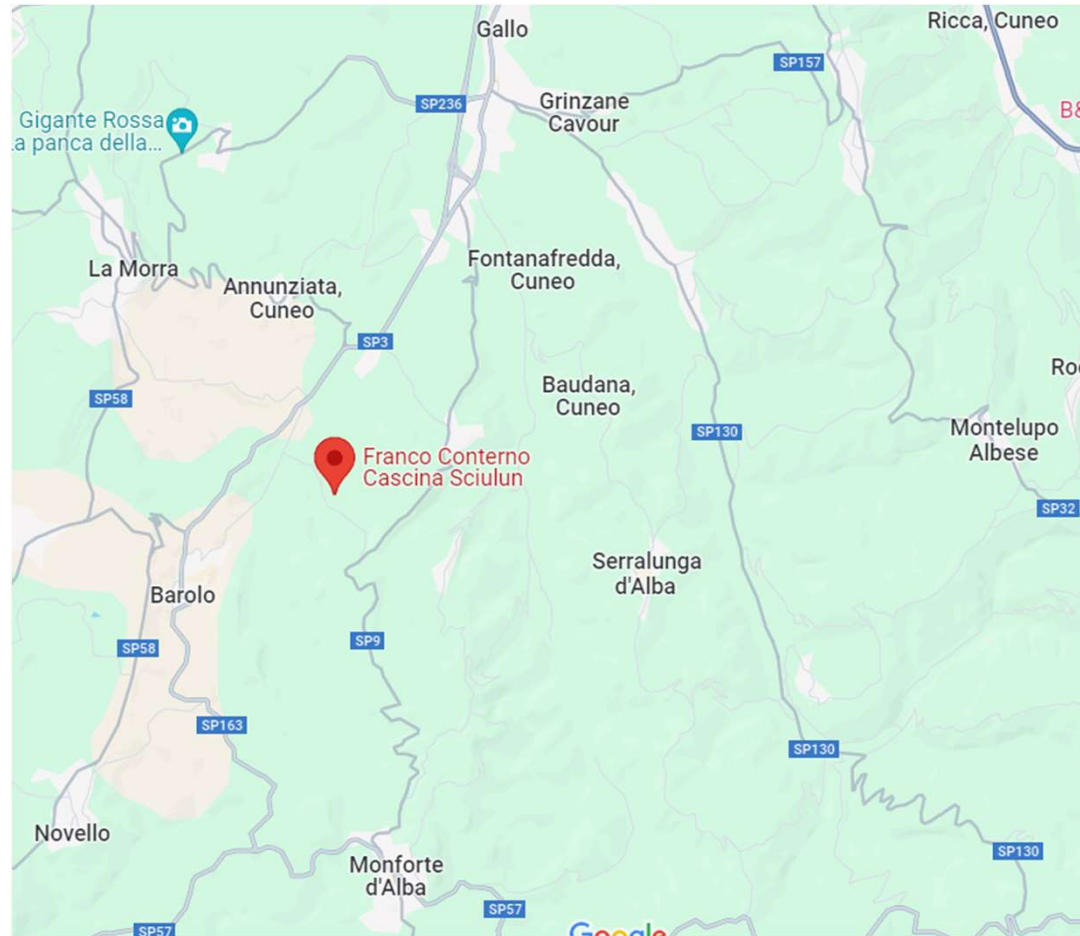
Nascetta

- Nascetta is een witte druif in Piemonte streek en was in de 19e eeuw van Alba tot Mondovì populair. De succesvollere nebbiolo verdrong de nascetta toen naar de achtergrond.
- Vanaf begin jaren negentig starten het wijnhuis Elvio Cogno en Le Strette met de aanplant van deze nascetta druif rondom het dorp Novello.
- In 2000 werd de druif eindelijk erkend en kreeg de wijn het laagste kwaliteitspredicaat: Vino da Tavola. Een paar jaar later volgde de promotie tot Langhe Bianco DOC. De druivennaam nascetta mocht nog steeds niet op het etiket worden vermeld. Vanaf de oogst van 2010 mag de wijn eindelijk Langhe Nascetta DOC heten.
- Inmiddels vind je de druif in diverse wijngaarden in de Langhe en produceren circa twintig 'cantina's' een nascetta wijn

Locatie

LANGHE Nascetta Franco Conterne 2022

- DOC Langhe DOC met verwijzing naar plaatsnaam Novello
- Biologisch bedrijf sinds 2015 gelegen in Monforte d'Alba in Bussia.
- Wijngaard: west gericht, zeer steil, moeilijk te bewerken en klei met een hoog percentage tufsteen
- Oogst: handmatig met selectie van druiven in de wijngaard.
- Vinificatie: zachte persing, gisting op staal, bij een gecontroleerde temperatuur van 18°-20°C. gedurende 25-30 dagen. De wijn blijft 5 maanden in de tanks rijpen op de lie. Daarna 5 maanden op fles.
- Productie: 4.500 flessen
- Serveertemperatuur: 10° - 12°
- Alcoholgehalte: 13%
- Tasting: Heldergele kleur helder groen; rijke neus met hints van ananas, oranjebloesem, exotisch fruit, banaan en honing
- WIJN-SPIJS: Ideaal voor lichte visgerechten of gerechten met schaaldieren.

Fiano

- Totale aanplant 738 ha in 2000.
- Fiano is een autochtone witte druif uit Campanië, die in dezelfde aromaschuif ligt als greco, maar doorgaans een tikkeltje minder aciditeit heeft en vaak nog wat meer uitbundig fruitvet met rijpe appel en een wasachtige textuur.
- Wijnen op basis van fiano hebben ook een iets beter bewaarpotentieel dan de meeste wijnen op basis van greco. De greco en falanghina zijn de andere belangrijke witte druiven in Campanië.

Fiano Taburno Sannio Fattoria La Rivolta 2021

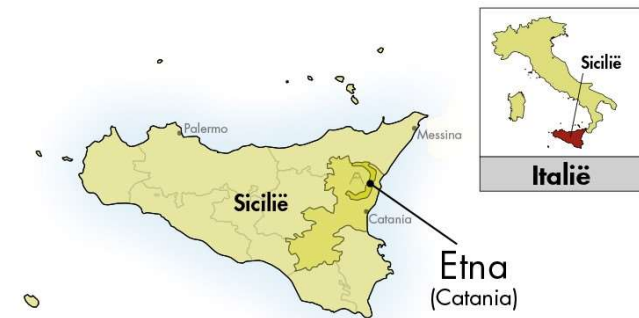
- Fattoria La Rivolta ligt in het kwalitatief goede gebied van Monte Taburno
- Ligging wijngaard: Zuid zuid oosten; mergel- en kalkachtige bodems
- Gemiddelde productie per hectare: 60hl
- Oogst: handmatig
- Vinificatie: cryomaceratie gevolgd door 20 tot 25 dagen gisting.
- Productie: ca. 18.000 flessen
- Tasting: Kleur strogeel; tonen van witte perzik en exotisch fruit, bloemen. De smaak heeft een goede zuurgraad en exotische en hazelnoottonen
- Wijn-spijs: rauwe schaaldieren, zeevruchten gebakken of gegrild, risotto van zeevruchten, wit vlees
- Aanbevolen serveertemperatuur: 10° / 12°

Carricante

- Totale aanplant 264ha in 2000.
- Carricante is een witte druivensoort die inheems is in Sicilië, Italië. Komt voor als cepagewijn maar meestal in blends met Catarratto en Minella bianca.
- De naam Carricante komt van het Italiaanse caricare, verwijzend naar de hoge opbrengsten van het ras.
- Carricante wordt in vergelijking met andere druiven op grote hoogte op de Etna verbouwd en groeit op ongeveer 950 meter boven zeeniveau op de oostelijke hellingen en op 1.050 meter op de zuidelijke hellingen.

Etna Bianco Carricante Azienda Agricola Tornatore 2021

- Ligging wijngaard: noordkant Etna in de gemeente Castiglione di Sicilia
- 46 Ha wijngaarden
- Snoeimethode: Contra-leiboom / cordon
- Opbrengst per hectare: 70 hl.
- Vinificatie: koude maceratie en vergisting bij een temperatuur van 15/16°C. Drie maanden op lie.
- Tasting: Bleek strogeel; hints van groene appel, grapefruit, witte perzik en aromatische kruiden; aangename smaak en frisheid, aangevuld met mineraliteit;

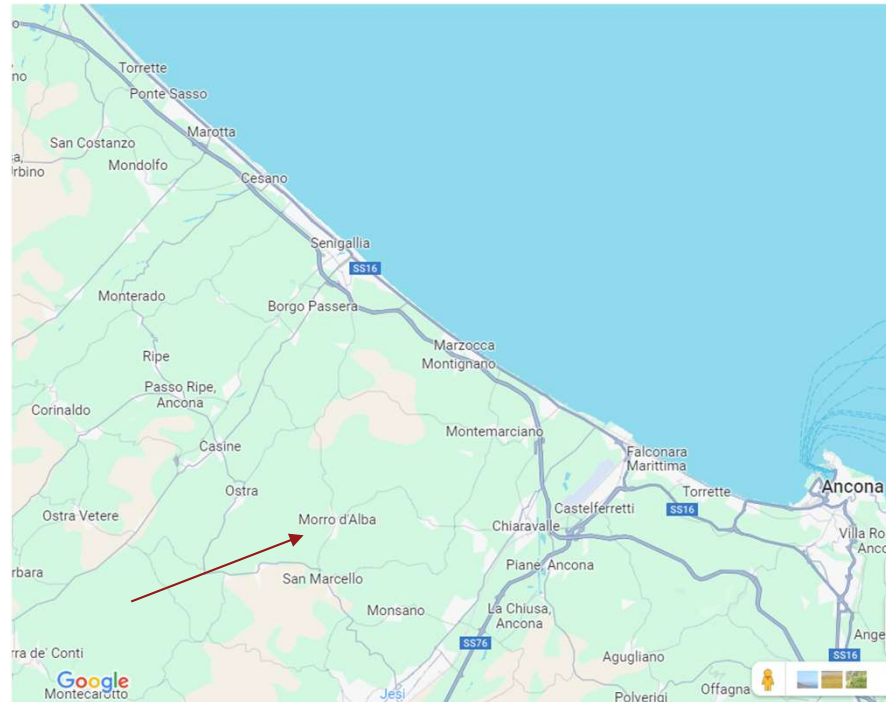
Lacrima di Morro d'Alba

- Totale oppervlakte 738 ha in 2000.
- Lacrima is een druivensoort afkomstig uit de regio Marche in Italië. Het was ooit veel wijdverspreider, maar wordt nu bijna uitsluitend gebruikt in de Lacrima di Morro d'Alba DOC-wijnen
- Het woord lacrima betekent traan in het Italiaans en verwijst waarschijnlijk naar het feit dat de bessen de neiging hebben te splijten, waardoor het sap langs de buitenkant van de tros druppelt.

Locatie

Podere Santa Lucia

- Podere Santa Lucia is in 2005 ontstaan.
- 10 hectare, wijngaarden,
- Vanaf 12 juni 2018 is Podere Santa Lucia een gecertificeerd biologisch bedrijf.

Lacrima di Morro d'Alba Podere Santa Lucia 2022

- Ligging: Monte San Vicino en het Sibillini-gebergte met hellingen op het zuiden
- Vinificatie/rijping: 10 maanden oudering op RVS en 2 maanden in fles.
- Alcohol: 13% vol.
- Tasting: donkere niet erg intense kleur; aroma's van bloemen - rozen, maar ook veel rijp fruit. In de mond fris met een fijn bittertje. Tannines aanwezig maar zacht.
- Wijn-spijs: Lamsrack met Rozemarijn en Knoflook , Geroosterde Eendenborst Met Balsamico, Taart met kersen en pure chocolade

Freisa

- Totale oppervlakte: 1453ha in 2000
- Freisa is een druivensoort afkomstig uit Piemonte. Er worden zoete, droge en bruisende wijnen van gemaakt.
- Er zijn twee soorten Freisa bekend: "Freisa piccolo" met kleine druiven en de "Freisa grossa" met grotere druiven..
- Freisa was Freisa extreem populair aan het einde van de 19e eeuw
- Twee DOC's: Freisa d'Asti en Freisa di Chieri
- Karakteristieken: geur van aardbeien, tanninerijk, prikkelbare peperigheid
- Synoniemen:
- Freisetta, Fresia, Monferrina, Mounfrina, Spannina

Freisa d'Asti Azienda agricola Roberto Ferraris 2021

- **Producent:** Wijngoed opgericht in 1923 door Stefano Ferraris. 9ha Wijngaarden bij Agliane Terme, in het hart van het Barbera d'Asti gebied.
- Leeftijd wijnstokken: varieert van 20 tot 80! jaar.
- Opvoeding: Op RVS
- Tasting: Aroma's van pruimen, kersen, aards, bloemen, kruidig. Smaak: Intens, goed fruit, droog, tannine, jong.
- Wijn-spijs: Osso Bucco, Gegrilde eekhoorntjesbrood of andere wilde padestoelen, hertenragout met polenta

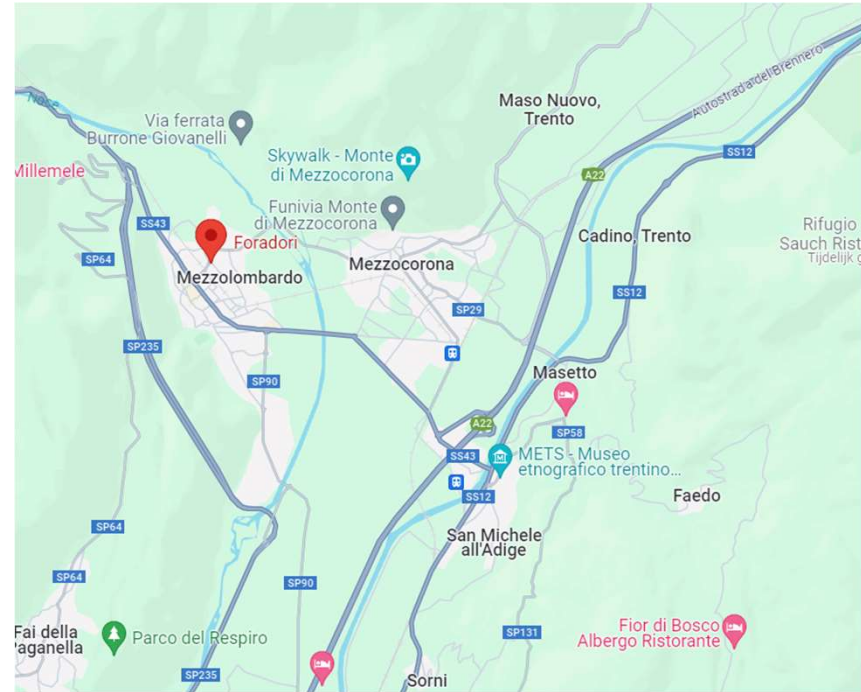
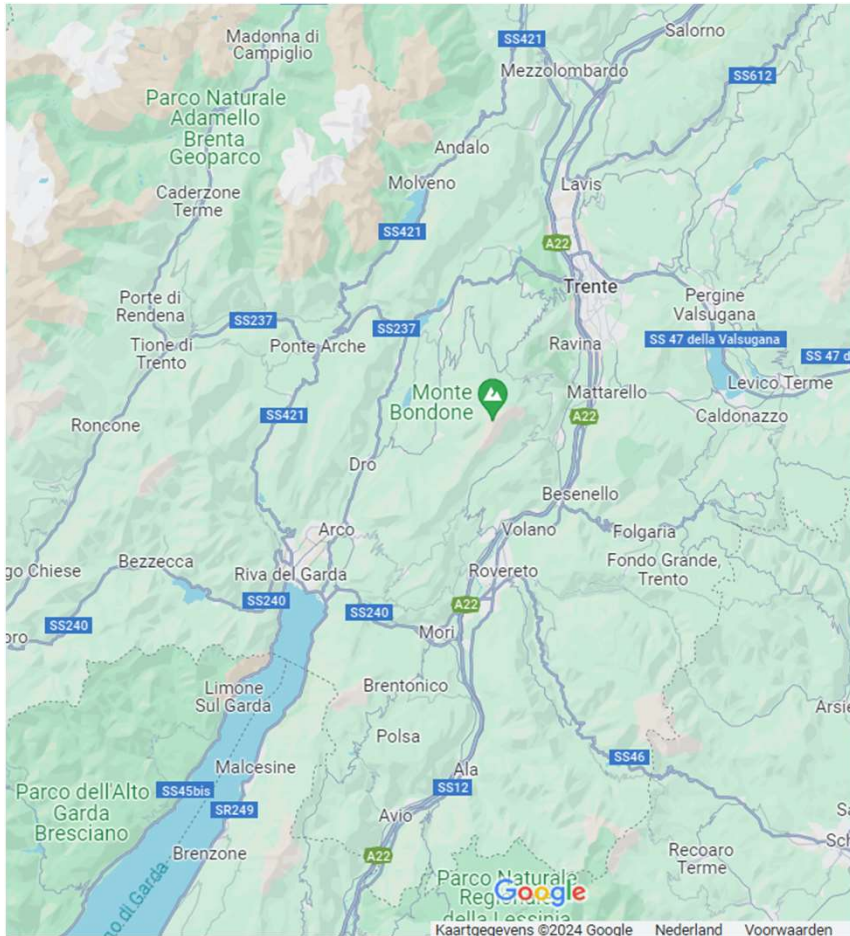

Teroldego

- Totaal oppervlak: 690 ha in 2000.
- Teroldego is een autochtone blauwe druif uit de regio Trentino.
- De teroldego druif is genetisch verwant aan de lagrein, marzemino en de syrah druif.
- De naam zou een verbastering van Gold aus Tirol, Tirolergold kunnen zijn.

Locatie

Teroldego Foradori IGT del Dolomiti 2018

- Producent: eigenaar is Elisabetta Foradori en wijnmaker is Emilio Zierock
- Biodynamic certified – Demeter
- Wijngaard: Totaal 25 ha
- Bodem type: Alluviaal, klei en limestone
- Vinificatie: vergisting in beton cuves. Oudering: 12 maanden deels in gebruikte barriques van 225 liter en deels in beton cuves.
- Tasting: Kleur dieprood, aroma's van rood fruit. Warme, volle inzet met rijp fruit, iets eiken, rijk en krachtig en tevens verfijnd, gezond fruit, milde zuren, alles goed in balans.
- Wijn-spijs: rood vleesgerechten, kalfsvlees, lamsvlees, wild, eend, stoofgerechten, risotto's, paddenstoelengerechten en pittige, harde en blauwaderkazen

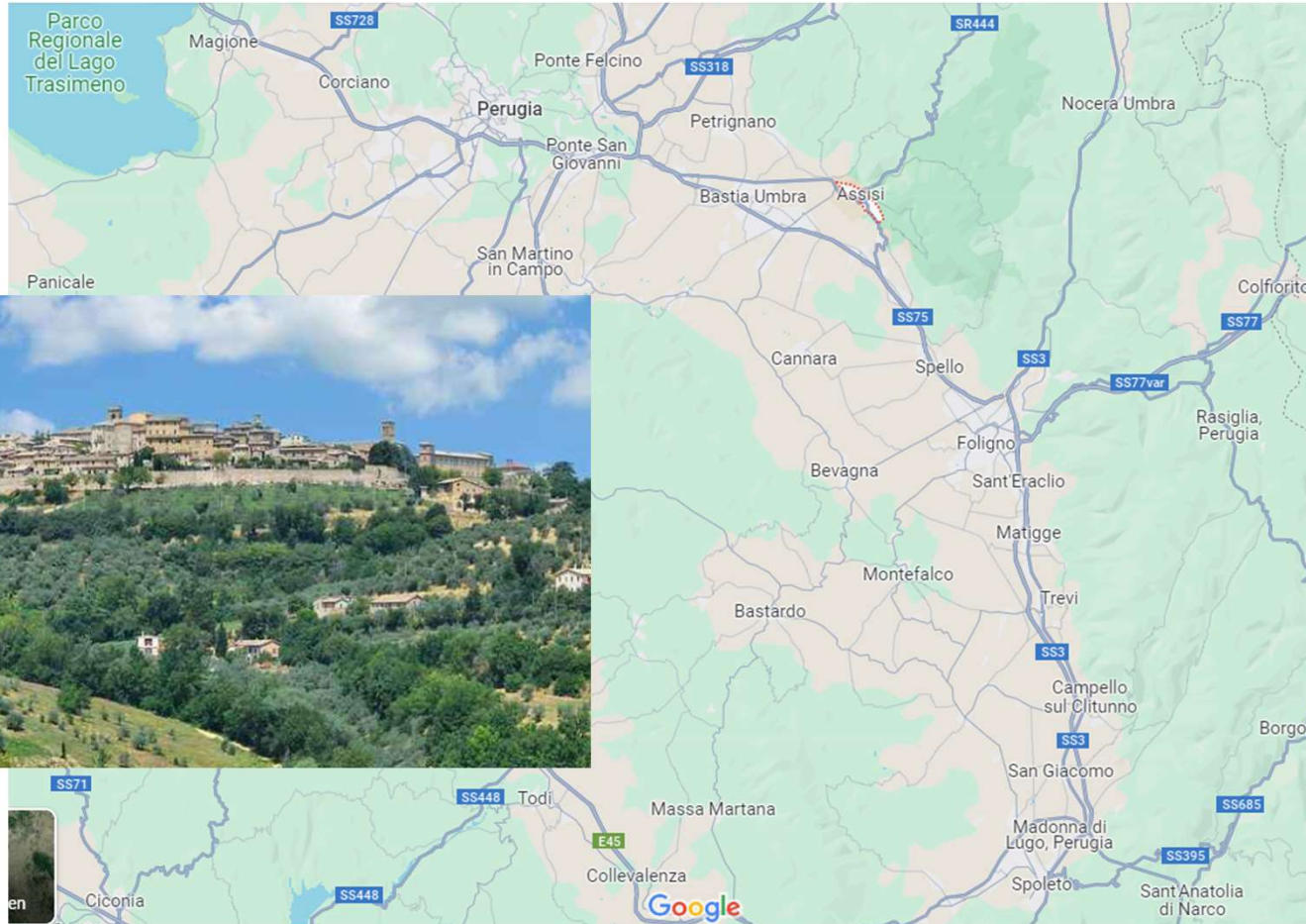
Sagrantino

- Totale oppervlak in 2000 361 ha
- De Sagrantino wordt gecultiveerd op de heuvels rond Montefalco in Umbrië.
- Deze druif kent twee synoniemen: sagrantino di Montefalco en sagrantino rosso[.
- De naam sagrantino (vroeger ook 'sacrantino') is vermoedelijk afgeleid van sagra (soort volksfeest of oogstfeest) en de naam voor een miswijn "vino per i Sacramenti".
- Er is een zoete passito versie, die ook wordt gemaakt van 100% gedroogde sagrantinodruiven. En een droge versie Sagrantino di Montefalco D.O.C.G.
- De productie van sagrantino bedraagt nu ongeveer 490.000 flessen voor de 'secco' en ongeveer 64.000 flessen 'passito'.
- Montefalco Sagrantino "Secco" en "Passito" mogen pas na 30 maanden op de markt, waarvan minstens 12 maanden in eiken vaten voor "Secco," terwijl voor de "Passito" houtrijping niet verplicht is.
- Ook in Australië en Californië is deze druif aangeplant.

Montefalco, Umbrie

Collepiano Montefalco Sagrantino Arnaldo Caprai 2018

- Wijngaard ligging: tussen 220 en 472 m
- Bodemtype: soils of clay matrix
- Neerslag: tussen 800 en 1100 mm per jaar
- Snoeimethode: cordon
- Plantdichtheid van 6.000 planten per Ha.
- Opbrengst per hectare: 50-60 hl
- Vinificatie: 22 maanden op Franse eikenhouten vaten en minimaal 6 maanden op fles
- Tasting: Aroma's van Bramenjam, wilde bloemen, viooltjes, peper, kruidnagel, vanille en balsamico; Smaak : Krachtig en toch elegant, stevige tannine, toast.
- Wijn-spijs: Gebraden vlees bij voorkeur met een goed vetgehalte, stoofschotels, wild en scherpe pecorinokazen
- Ouderingspotentieel: 10-15 jaar

Literatuur en links

- Francis Robinson “Wine Grapes” eBook
- “Langs de wijngaarden van Italië” Marie Florence van Es
- Gambero Rosso 2016.
- Diverse nummers van Perswijn
- <https://www.arnaldocaprai.it/en/>
- <https://www.poderesantalucia.com/>
- <https://www.fioriniwines.it/en/>
- <https://www.francoconterno.it/>
- <https://robertoferraris.com/en/>
- <https://fattorialarivolta.it/>
- <https://tornatorewine.com/>
- <http://www.elisabettaforadori.com> (link werkte niet)

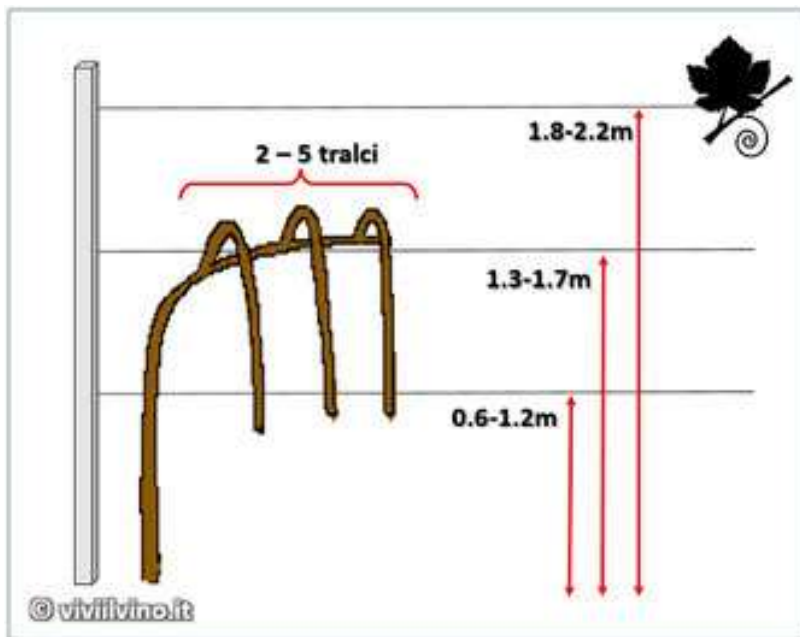

Nederlands Wijn Gilde

Back up

Sylvoz snoeimethode

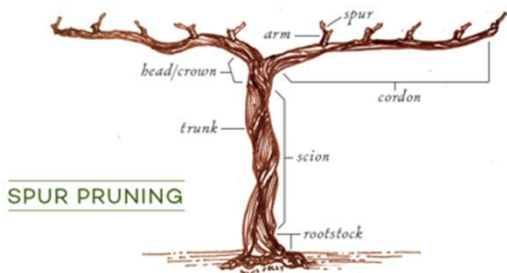
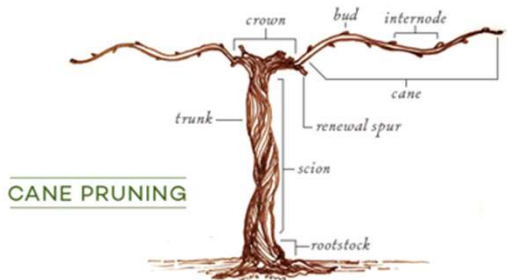

- De productie wordt ondersteund door de scheuten die op een permanent horizontaal koord worden geplaatst op een hoogte van 1,30-1,70 meter.
- Deze scheuten zijn gebogen en naar de grond begrensd, ze maken kleine bogen; elke plant kan over het algemeen twee tot vijf bogen hebben.
- De hoge boogvorming van de scheut zorgt ervoor dat de productie vooral geconcentreerd is in de knoppen die zowel uit de eerste als de laatste knop ontstaan.
- De Sylvoz garandeert een grote productie maar van middelmatige tot lage kwaliteit. Oogst kan gemechaniseerd worden, maar met een handmatige snoei.

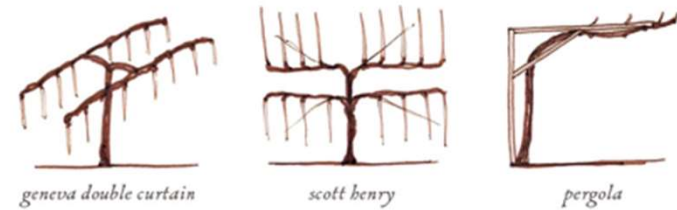
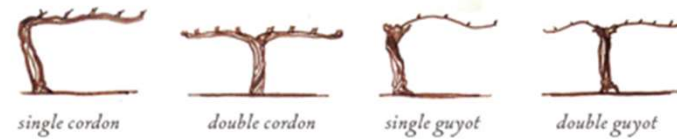
Spur pruning

GRAPEVINES

COMMON VINE TRAINING METHODS

 WINE FOLLY

